

Slimību profilakses un kontroles centrs

Ebolas vīrus slimība

Informācija ceļotājiem
Ārstniecības personām

Ebolas vīrus slimība (agrāk – Ebolas hemorāģiskais drudzis) ir reti sastopama īpaši bīstama infekcijas slimība, kurai raksturīga ļoti smaga klīniskā norise un augsta letalitāte.

FAKTI

par

EBOLU

Ebolas vīruss nelido pa gaisu!

Ebolas vīruss neatrodas ūdenī un Tu to nevari iedzert!

Ebolas vīruss netiek nodots tālāk ar pārtiku!

Vienīgais veids, kā Tu vari inficēties ar Ebolu ir:

- Nonākot **tiešā kontaktā ar dzīva Ebolas slimnieka** vai no **Ebolas miruša cilvēka** asinīm vai citiem ķermeņa šķidrumiem (piemēram, siekalām, urīnu, vemšanas masām);
- Neaizsargātu seksuālo kontaktu laikā ar cilvēku, kurš **pārslimojis Ebolas vīruslimību**, pat trīs mēnešus pēc izveseļošanās;
- Nonākot **tiešā kontaktā ar dzīvu vai mirušu savvaļas dzīvnieku** (piemēram, pērtiķu, meža antilopju un sikspārņu) asinīm vai citiem ķermeņa šķidrumiem.

Ierosinātājs. Vīruss, kas izraisa Ebolas vīruslimību, tika atklāts 1976. gadā infekcijas uzliesmojuma laikā kādā ciematā netālu no Ebolas upes Kongo Demokrātiskajā Republikā (agrāk Zaira). Tas ir *Filoviridae* dzimtas RNS vīruss ar lipīdu apvalku. Vīrusa diametrs – 80 x 970 nm. Cilvēkam patogēni ir Zaire Ebolavīrusa, Sudānas, *Tai* meža (agrākais Zilonkaula Krasta) un Bundibugyo vīrusu štammi. Res-ton Ebolavīruss ir patogēns tikai primātiem.

Infekcijas rezervuārs dabā nav pietiekami izpētīts, tomēr ir zināms, ka galvenais rezervuārs ir dažādas sīkspārņu sugas. Infekcija dabā nereti skar arī citus savvaļas dzīvniekus, galvenokārt primātus (pērtiķus, górilas, šimpanzes), kā arī meža antilopes un dzeloņcūkas. Uzliesmojumos pirmie pacienti parasti inficējas, saskaroties ar inficētajiem savvaļas dzīvniekiem.

Infekcijas izplatība

2014. gadā Rietumāfrikā reģistrēts lielākais līdz šim novērotais uzliesmojums, Gvinejā, Libērijā un Sjeraleonē.

Inficēšanās iespējama:

- tieša kontakta ceļā ar asinīm vai citiem ķermeņa šķidrumiem (piemēram, siekalām, urīnu) no dzīvīem vai mirušiem inficētiem cilvēkiem (piemēram, apbedīšanas ceremonijā);
- kontaktējoties ar slimnieka vai miruša cilvēka ķermeņa piesārņotajiem priekšmetiem;
- nedrošu seksuālu kontaktu ceļā ar personām, kurās pārslimojušas infekciju līdz pat septiņām nedēļām pēc izveseļošanās;
- nonākot tiešā kontaktā ar dzīvu vai mirušu savvaļas dzīvnieku (piemēram, pērtiķu, meža antilopju un sīkspārņu) asinīm vai citiem ķermeņa šķidrumiem, ja dzīvnieks ir inficēts.

Pat dzīvojot Ebolas vīrusa infekcijas skartajā teritorijā inficēšanās risks ir ļoti zems, kamēr cilvēks nenonāk tiešā kontaktā ar slimniekiem, mirušiem cilvēkiem, kuri bijuši inficējušies ar Ebolas vīruslimību, inficētiem dzīvniekiem un viņu ķermeņa šķidrumiem. Gadījuma kontakts sabiedriskajās vietās (piemēram, sēžot blakus) ar cilvēkiem, kuriem nav slimības simptomu, nerada Ebolas vīrusa pārnesēšanas risku.

Atšķirībā no gripas Ebolas vīruss neizplatās pa gaisu! Nav iespējams inficēties ar Ebolas vīrusu, pieskaroties naudai, pārtikas un rūpnieciskām precēm (t.sk. drēbēm), peldoties baseinos, lietojot uzturā pārtikas produktus, ēdienus vai dzeramo ūdeni! Odi un citi posmkāji nepārnēsā Ebolas vīrusu!

Infekcija bieži izplatās ģimenes locekļu vidū un veselības aprūpes iestādēs, kopjot slimniekus, ja darbinieki nelieto aizsargapģērbu – sejas maskas, virsvalkus un cimdus, kā arī neievēro piesardzības prasības.

Infekcijas inkubācijas periods: 2 līdz 21 diena (vidēji 8 – 10 dienas).

Infekciozitāte slimniekam sākas, parādoties klīniskajiem simptomiem, un var saglabāties līdz 76 dienām kopš slimības sākuma.

Klīniskie simptomi (slimības pazīmes). Ebolas vīruslimība sākas pēkšņi, līdzīgi gripai vai gastroenterītam, ar strauju ķermeņa temperatūras paaugstināšanos, drudzi, galvas sāpēm, locītavu un muskuļu sāpēm, kakla sāpēm, vīspārēju vājumu, apetītes trūkumu. Vēlāk parādās caureja, vemšana, sāpes kuņģī, izsitumi, acu apsārtums, nieru un āķnu mazspēja. Atsevišķiem pacientiem novēro iekšēju un ārēju asiņošanu (deguna un ausu asiņošanu, asiņaina vemšanu, asiņainus izkārnījumus u.c.) un vairāku iekšējo orgānu bojājumus.

Letalitāte (mirušo īpatsvars): 50 līdz 90% (Āfrikā)

Arstēšana.

Specifiskās un etiotropās terapijas nav, tiek veikta patogēnētiskā terapija, lai saglabātu šķidrumu un elektrolītu līdzsvaru, nodrošinātu oksigenāciju un normalizētu asinsspiedienu, kā arī simptomātiskā terapija ar pretsāpju un pretdrudža medikamentiem.

Profilakse. Specifiskās profilakses (vakcīnas) nav. Galvenais profilakses pasākums ir izslēgt citu personu kontaktu ar Ebolas vīruslimības pacienta asinīm vai izdalījumiem, tādēļ pacientus stingri izolē. Veicot pacientu aprūpi, stingri jāievēro infekcijas kontroles pasākumi, kas ietver aizsargģerba lietošanu (brilles, maskas, virsvalki, cimdi), instrumentu sterilizāciju un dezinfekcijas pasākumu veikšanu.

Ziepes, hlorūdens un saules gaishma un žāvēšana ātri iznīcina Ebolas vīrusu. Arī izmazgājot ar šķidrumiem inficētu apģērbu veļas mašīnā, Ebolas vīruss tiks iznīcināts. Uz virsmām, kas atrodas saulē vai ir nožuvošas, Ebolas vīruss var izdzīvot tikai īsu brīdi.

Izplatības risks. Risks uzliesmojuma tālākai izplatībai Eiropas Savienības valstīs, t.sk. Latvijā, šobrīd tiek vērtēts kā zems. Pašreiz Pasaules Veselības organizācija (PVO) neiesaka noteikt nekādus ceļošanas vai tirdzniecības ierobežojumus uz uzliesmojuma skartajām valstīm un papildus iesaka ceļotājiem un uzņēmējiem iepazīties ar PVO apkopoto informāciju par Ebolas vīrusu (informācija angļu valodā) - <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs103/en/>

Ieteikumi ceļotājiem, kuri dodas uz skartajām valstīm

Lai arī risks saskarties ar Ebolas vīrusu ir ārkārtīgi zems, turpmāk minētie preventīvie pasākumi palīdzēs novērst inficēšanās risku:

- izvairieties no tieša kontakta ar slimnieka vai liķa asinīm, vai citiem ķermeņa šķidrumiem un neaiztieciot potenciāli piesārņotus priekšmetus (piem., slimnieka aprūpes priekšmeti);
- izvairieties no tieša kontakta ar savvaļas dzīvniekiem un neēdiet savvaļas dzīvnieku gaļu;
- dzimumakta laikā lietojiet prezervatīvu;
- neapmeklējiet vietas, kur mitinās sikspārņi (piem., alas, izrakumu vietas, pamestas ēkas);
- regulāri mazgājiet rokas ar ziepēm un ūdeni vai notīriet ar dezinfekcijas līdzekli.

Pēc atgriešanās no Ebolas vīruslimības skartas teritorijas ir nepieciešams 21 dienu novērot savu veselību. Risks, ka esat saskāries ar Ebolas vīrusu ir ļoti zems. Ja Jums parādās slimības pazīmes, sazi-

eties ar ārstu un informējiet par simptomiem un ceļojumu uz skarto reģionu. Šādi simptomi var parādīties arī malārijas gadījumā, tad arī nekavējoties nepieciešami specifiski izmeklējumi un ārstēšana.

Ja ceļojuma laikā Ebolas vīrus slimības skartajās valstīs Jums ir bijis tiešs kontakts ar asinīm vai citiem ķermeņa šķidrumiem (siekalām, urīnu, vemšanas masām u.c.) no dzīvjiem inficētiem cilvēkiem vai mirušiēm no Ebolas vīrus slimības (piemēram, apbedīšanas ceremonijā) vai neaizsargāts seksuāls kontakts ar personu, kura pārslimojusi Ebolas vīrus slimību un ja Jums 21 dienu laikā parādīsies slimības pazīmes, palieciet mājās, nekavējoties sazinieties ar ārstu un informējiet par savu ceļojumu un iespējamo inficēšanos ar Ebolas vīrusu.

Ebolas vīrus slimības uzliesmojums

Gvineja, Libērija, Sjerraleone

Letafāte (mirušo īpatsvars) šajā uzliesmojumā
> 50%

Kā inficējas ar Ebolas vīrus slimību?

Tiešā kontaktā ar:

- 1) asinīm vai citiem ķermeņa šķidrumiem (asinīm, siekalām, sviedriem, urīnu u.c. šķidrumiem)
- 2) priekšmetiem, kas piesāroti ar asinīm vai citiem ķermeņa šķidrumiem (piem. adatas, medicīnas instrumenti)
- 3) inficētiem dzīvniekiem (kontaktā ar dzīvnieku asiņām u.c. ķermeņa šķidrumiem, kā arī ar inficētu jūti gaļu)
- 4) seksuālu partneri, kurš kura pārslimoja Ebolas vīrus slimību, pat tās mēnešus pēc izvairošanās

Slimības pazīmes (simptomi):

parādās no 2 līdz 21 dienā kopā inficēšanās

- paaugstināta ķermeņa temperatūra
- vēdersāpes
- galvassāpes
- spēka trūkums
- vemšana
- niecēšana
- vemšana
- iedzīšana un muskuļu sāpes
- vispārīga vājums

Kad slimnieks var inficēt apkārtnējos?

Ebolas vīrus slimības izplatās tikai tad, kad cilvēks ir saslimis - viņam ir parādīšies slimības simptomi

Ebolas vīrus slimība neizplatās pa gaisu ar pūstību vai nekad!

Ja pēc 21 dienām slimnieks inficē persona nepasāda Ebolas vīrus slimības raksturīgos simptomus, šī persona jau inficēšanos ar Ebolas vīrus slimību.

Pastāvīga informācija: www.ecdc.europa.eu

Ministru kabineta izdevums Nr. 100/2014. gada 20. oktobrī

SPKC.gov.lv

